

Høringsoppsummering

---

1. Type høringsinstans.

Annet

2. Navn på høringsinstans.

Samisk kirkeråd (folkevalgt organ)

3. Bispedømmetilhørighet.

Annet

4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning

I første setning står det at mennesker gjennom kirkelig undervisning og læring skal «få se sitt liv i lys av kirkens tro og tradisjoner». Når det er slik formulert forutsettes det en avstand mellom den enkelte liv og kirkens tro og tradisjoner. Hvis man heller vektlegger erfaring er det mer i tråd med samisk måte å forholde seg til tro, og det blir mer inkluderende, da det å «se litt liv i lys av» er en mer intellektuell øvelse.

- Samisk kirkeråd ser behov for at første del av setningen endres, slik at flere omfavnes, for eksempel slik: «Gjennom kirkelig undervisning og læring skal mennesker på ulike måter få erfare kristen tro og tradisjoner.»

Videre står det «og leve og voksne i den kristne tro», noe som kan gi assosiasjoner til en oppfatning om at det finnes kun én måte å tro på som er rett.

- Samisk kirkeråd ber om at uttrykket «den kristne tro» erstattes med «kristen tro», en åpnere benevnelse.

I den delen som presenterer kapittel seks bør det legges til at denne delen også er en ressurs i møte med samer utenfor områder som allment oppfattes som samiske områder.

5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning

og læring

I overskriftene til hver person i den treenige Gud er familierelasjonene tatt bort. Det finnes gode grunner til å bruke andre ord enn Far og Sønn, samtidig som familieband er en måte å beskrive Guds kjærlighet på. En kjønnsnøytral måte å si dette på er uttrykket Lars Levi Læstadius ofte brukte: den himmelske forelder. Videre kan det være bra å ha med flere av de tre personenes kvaliteter eller funksjoner, som beskrevet i liturgien eller bekjennelsesskriftene. Hvis skaper, frigjør og livgiver står som eneste egenskap, sier man indirekte at dette er det overordnede.

- Samisk kirkeråd ber om at familierelasjonene tas med, og at det åpnes opp for flere av Guds egenskaper, ved at mer enn én av dem nevnes i de tre overskriftene: «Gud, vår

skaper og himmelske forelder.» «Jesus Kristus, vår frigjører og herre.» «Hellig Ånd, vår livgiver og tolk.»

Det er bra at livets alvor er tatt med der det står om å være skapt. I siste setning fremheves det at «det er kirkens tro og håp at døden og det onde ikke har det siste ordet». Når det både står tro og håp kan det forstås som at man ikke er helt sikker på at det er slik.

- Samisk kirkeråd ber om at siste setning i delen om skaperen forsterkes ved å ta bort «og håp», slik at det står: «Samtidig er det er kirkens tro at døden og det onde ikke har siste ordet.»

Delen om Jesus Kristus gjenspeiler ikke dem som er oppvokst med bibelfortellinger og salmesang hjemme. Det er et viktig poeng at kristendomskunnskapen generelt er lavere, men det er like viktig å få med at noen lærer kristen trospraksis og livstolkning hjemme.

- Samisk kirkeråd ber om at andre avsnitt bearbeides, slik at det går fram at det er stor variasjon i kunnskapen om kristen tro og bibelfortellinger.

I tredje avsnitt under overskriften Jesus Kristus står det at særlig samer og kvener har opplevd hvordan kristendom og imperialisme har vært vevd sammen, og at også andre grupper har erfart at det ikke var plass i det kristne fellesskapet. Påfølgende setning kan endres slik at alle er med, ikke bare de som tilhører ulike minoriteter.

- Samisk kirkeråd ber om at det skrives slik: «Alle skal erfare at deres bakgrunn er verdifull og at kirkens rom er trygt».

Videre står det at «En bærekraftig verden trenger et menneskesyn og et natursyn som ser på alt det skapte med godhet, og som står opp for urett (...)». Menneskesyn og natursyn er viktige deler av vår verdensoppfatning, men det er mennesker som ser på det skapte og står opp for urett.

- Samisk kirkeråd foreslår å omskrive slik: «En bærekraftig verden trenger mennesker som ser på alt det skapte med godhet. Menneskesyn og natursyn er veiledende i det å oppdage urett, finne ut hva vi kan gjøre selv og utfordre undertrykkende maktstrukturer.»

I slutten av samme avsnitt står det om «å gi hjelp» til å stå opp mot urett. Formuleringen forutsetter ett vi og ett dere som bidrar til å videreføre en tenkning om overordning/underordning. Hvis det er slik at de som fra kirkens side leder en aktivitet og de som kommer dit forventes å lære av hverandre, og at begge parters bidrag er verdifulle, bør dette formuleres på måte som tar utgangspunkt i en flatere struktur.

- Samisk kirkeråd oppfordrer til å anerkjenne deltakerne i større grad: «Å tematisere dette på en måte som spiller på deltakernes egne erfaringer og styrker deres engasjement, er sentralt i kirkens arbeid med undervisning og læring.»

Siste overskrift i det teologiske kapitlet handler om en praksis og en holdning til omgivelsene som er kjent i det samiske samfunnet. Her savnes det en større sammenheng med resten av kapitlet, samt å inkludere sørsamisk og lulesamisk språk i dette kapitlet.

- Samisk kirkeråd oppfordrer til å bearbeide denne delen slik at den henger bedre sammen med resten av kapitlet, og likestiller nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.

6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig

undervisning og læring

Inndelingen i «Bibel, tekst og fortolkning», «Kirkens kultur og tradisjon» og «Kristen tro i praksis» er i og for seg god, men overskriftene har en intellektuell tilnærming. I møte mellom kirkelig ansatte og de som kommer til kirken, vil det være mer tjenlig med en hverdagsnær måte å benevne tematikken på.

- Samisk kirkeråd oppfordrer til å lage mer livsnære overskrifter til innholdskapitlet. Enten som selvstendige overskrifter eller at de overskriftene som nå står blir forklarende underoverskrifter: «Levende fortellinger: Bibel, tekst og fortolkning», «Kirken i tiden: Kirkens kultur og tradisjon» og «Livet i kirken og hverdagen: Kristen tro i praksis»

I avsnittet om at Bibelen er «slitesterk» er det en begynnende refleksjon om at den er skrevet i en annen kultur med språk og verdensbilde som kan være fremmed. Derfra går det raskt over til at den har et mylder av ulike tekster, som gir mulighet til å tolke sitt eget liv på ulike måter. Her savnes en overgang.

- Samisk kirkeråd ber om en fullføring av refleksjonen om fremmed språk og verdensbilde, der viktigheten av åpenhet rundt flere ulike tolkninger tydeliggjøres, og at man likevel kan finne noe allmennmenneskelig som er gyldig til alle tider.

I slutten av dette avsnittet står det at fortellinger om tvil, vold, synd og ondskap, i tillegg til fortellinger om kjærlighet, godhet, tro og tilgivelse, bidrar til å gi barn, unge og voksne en tro som bærer gjennom hele livet. Dette er veldig meningstett og abstrakt.

- Samisk kirkeråd foreslår å utdype dette med å legge til at ulike tekster kan være til hjelp for å håndtere ulike sider ved eget og andres liv, hvis det legges til rette for gode og trygge samtaler om temaer som engasjerer deltakerne.

I kapitlet om kirkens kultur og tradisjon nevnes det i første avsnitt at Den norske kirke er et mangfold av kulturer og tradisjoner. Lokal kirkelig kultur og tradisjon kan åpne for ny forståelse av sted og egen historie. Her nevnes det ikke noe om at ulike kulturer og tradisjoner i noen tilfeller brytes mot hverandre. Internkirkelig dialog er en av målene i kapitlet Dialog og forsoning i Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027. En folkekirke skal kunne romme mange ulike kristne tradisjoner og kulturer.

- Samisk kirkeråd ser behov for å synliggjøre en gjennomarbeidet tenkning omkring tradisjoner og kulturer som er, eller virker, motstridende. Det er relasjonsstyrkende å kunne anerkjenne hverandre som medkristne samtidig som man, på områder som angår oss på et personlig plan, har ulike oppfatninger.

I siste del av første avsnitt står det om bygg, interiør, kunst og utsmykning. Disse kan sette det lokale inn i en større sammenheng, men det er ikke alltid den mest relevante sammenhengen er den globale.

- Samisk kirkeråd ber om å endre siste setning til å slutte med «en større sammenheng» i stedet for «en global sammenheng» for å åpne for flere perspektiver.

7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk

grunnlagstenkning og læringssyn

Også i dette kapitlet er det behov for å inkludere mennesker som har god kunnskap om Bibel og kristne tradisjoner. I siste avsnitt under overskriften Utfordringsbilde for kirken som undervisnings- og læringsarena står det at kunnskapen er markant mindre enn i tidligere generasjoner. I vår tid er det så mange tilgjengelige kilder, at de som er spesielt interessert har mulighet til lære mer enn det tidligere generasjoner har hatt.

- Samisk kirkeråd ber om at bildet av kunnskapsnivået nyanseres, ved å inkludere de som har god kunnskap om Bibel og/eller kristne tradisjoner, og som gjør at kunnskapsspraket er større enn tidligere.

I andre avsnitt under overskriften Interkulturell forståelse og et mylder av mangfold, vil det være mer inkluderende om andre kulturelle uttrykk enn språk tas med i andre setning, om å bekrefte deltakernes identitet. I siste setning i samme avsnitt nevnes korarbeid som eksempel. Det finnes mange menigheter som ikke har mulighet til å drifte korarbeid, men som kanskje har salmekvelder, eller i alle fall læring og fellesskap gjennom menighetssangen i gudstjenesten.

- Samisk kirkeråd ber om at kunstuttrykk tas med sammen med språk i andre setning i andre avsnitt under nevnte overskrift, og at eksemplet med tradisjonsrikt korarbeid erstattes med «kirkemusikk», som inkluderer bredere.

I første avsnitt under Å lære på forskjellige måter: pedagogisk tilnærming, kan det gjerne presiseres at selv om det er behov for grunnleggende innføring, betyr det ikke at de som har kjennskap fra før ikke har utbytte av å delta. Bibelen og de kirkelige tradisjonene er så rike at også det enkle kan gi dyp næring.

- Samisk kirkeråd ber om et tillegg i dette avsnittet om at det grunnleggende og enkle er verdifullt og kan være bra for alle.

8. Har du kommentar til kapittel 5: Likeverdig deltagelse og medvirkning

I første avsnitt om samarbeid med hjem og faddere står det at faddere, foreldre og foresatte er sentrale i kirkelig undervisning og læring, men det står også at de er barn og ungdoms viktigste omsorgspersoner. Her kan det gjerne utvides slik at det anerkjennes at også andre kan være blant deres viktigste omsorgspersoner.

- Samisk kirkeråd foreslår å omformulere andre setning til: «Barn og ungdoms viktigste omsorgspersoner er sentrale i videre relasjoner gjennom livet», og fjerde setning: «Menigheten og hele kirken skal på sin side bidra til at foreldre, foresatte, faddere og eventuelt andre omsorgspersoner, kan utøve fadderansvaret»

9. Har du kommentar til kapittel 6: Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig

I andre avsnitt brukes uttrykket samiske kjerneområder, et uttrykk som er omdiskutert. Dette brukes i en setning om samiskspråklige ansatte og frivillige. Selv i områder der det bor mange samer, er det i ofte vanskelig å finne samiskspråklige ansatte, særlig til stillinger som krever kirkelig utdanning.

- Samisk kirkeråd ber om at dette avsnittet omarbeides slik at andre uttrykk for samiske områder brukes, og at det synliggjøres at også her er det lite tilgang på kirkelig ansatte med samisk språkkompetanse, selv om det er lettere her enn ellers i landet.

I områder der det er få samer, er det vanskelig for menighetene å vite hvorfor de skal innlemme samiske elementer i kirkelivet.

- Samisk kirkeråd ber om at det begrunnes tydeligere hvorfor samiske elementer også er viktig i menigheter der samer er i minoritet og mindre synlige.

I slutten av avsnittet om Forankring i samisk kultur står det om å variere mellom ulike måter å forankre kirkelig undervisning og læring i samisk kulturforståelse. Her kan det gjerne henvises til rammeplanene, slik at de som leser dette blir oppmerksomme på at det finnes noe konkret om dette.

- Samisk kirkeråd ser behov for å knytte dette kapitlet til rammeplanene, slik at menighetsansatte lettere ser sammenheng mellom overordnet plan og deres konkrete arbeid.

Under den delen som handler om de samiske språkene som del av kirkens språk, kan det gjerne henvises til Strategiplan for samisk kirkeliv, slik at de som ikke er kjent med den blir oppmerksom på den som ressurs.

- Samisk kirkeråd ber om at det henvises til å følge opp målene i Strategiplan for samisk kirkeliv på et passende sted i kapitlet.

I første avsnitt under overskriften Muntlig og praktisk tradisjonsformidling i samisk sammenheng er det vekt på formidling av hverdagspraksis mellom generasjoner. Det ser ut som man har i tankene dem som lærer dette hjemme. Her bør det tydeliggjøres at målgruppen er større.

- Samisk kirkeråd ber om en formulering som inkluderer samer som ikke har noen i nær slekt som kan formidle slike tradisjoner, og åpne for at noen tradisjoner er relevant å lære majoritetsbefolkningen.

I delen om natursyn er det i første avsnitt en setning der det igjen står «samiske kjerneområder». Her er det også behov for å nyansere bildet, ved å ta med samer som bor i andre områder enn de som oppfattes som tradisjonelt samiske.

- Samisk kirkeråd oppfordrer til å skrive «tradisjonelle samiske områder», og i tillegg til «den øvrige befolkningen» legge til samer i områder der majoriteten ikke er samer.

10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og

Læring

I arbeidet med samlet plan for arbeidet i soknet, beskrevet i siste avsnitt, er det viktig at de ansatte kan bli oppmerksomme på samisk tilstedeværelse. De bør oppfordres til ikke bare å «reflektere rundt kjennetegn ved sokn og lokalmiljø», men også å gjøre undersøkelser. Ideelt sett bør den offisielle leveårsstatistikken ha med tall som viser at det bor samer i området.

- Samisk kirkeråd ber om at det jobbes med å gjøre statistikk om samiske barnehager/avdelinger, språkundervisning, samiske foreninger og næringsliv lett tilgjengelig for soknene.

11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid

OK

12. Har du andre kommentarer til planen

Samisk kirkeråd mener at denne planen er innholdsrik og godt skrevet, og ber om at mest mulig av det som ikke er kommentert på blir videreført. Det er fint om kapittel 5 blir om samisk kirkeliv, og kapittel 6 om likeverdig deltakelse, som det står i høringsnotatet, omvendt av hvordan det står i planen.

13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike

rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?

- Kirkerådet kan vedta rammeplanene
- Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

Kirkerådet kan vedta rammeplanene

14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13

Rammeplanene vil komme raskere ut om de blir vedtatt av Kirkerådet.